

ke, da bodo priselcnika Zgodne Nemčije volili v Berlino mesto v Bonnu. Visoki komisarji so mnenja, da ta sklep v ničemer ne spremeni posebnega statuta Berlina, ter so se sporazumeli, da v zadevo ne bodo vmešali.

OB PRVI OBLETNICI DELAVSKE VSTAJE V VZHODNI NEMČIJI

Proti državno kapitalističnemu izkoriščanju

Zaspan in utrujen je Horst Schaffke prišel 16. junija 1953 na delo točno ob 6.30. Niti sanjal ni, da ga bodo že čez kratke čase nekateri imenovali revolucionarnega junaka, drugi pa agenta Wall Streeta. Horst je delal kot monter pri gradnjah ob Stalinovem drevovalnem, katerega so naredili za najlepši del vse vzhodnonemške prestolnice. Med vojno je bil ta ne preveč lep glavni bulvar v tej delavski mestni četrti, na obeh straneh katerega so se vrstile velike stanovanjske hiše, popolnoma porušene. Medtem ko je morala večina vzhodnih Berlinčanov graditi luksuzna stanovanja in razkošne trgovine za močnejše enotne socialistične stranke. Ljudska demokracija vlada je poskrbela, da so si šolski otroci in zahodni častniki, ki so prihajali na obisk, ogledali ta drevoval pod organiziranim vodstvom in se na lastne oči prepričali o uspehih socializma.

Horst je delal na južnem G bloku s približno 50 drugimi delavci, ki so bili enako stari ali nekoliko starejši kot on. Zaslužili je 1,52 vzhodnonemških mark na turo. Z mesečnim zaslužkom 280 mark — kolikor povprečno prejema vzhodnonemški delavec — je lahko kupil življenjske stroške, če je seveda del meso samo enkrat na teden in sploh pozabljal, da obdajajo tudi take stvari kot so mleko, sadje in cigarete.

Horst in drugi delavci zaposleni pri delih ob Stalinovem drevovalnem so bili zaskrbljeni in jezni zaradi nerazmerne zvišanja delovnih norm, ki so ga objavili nekaj tednov prej. Te norme so določili režimski načrtovalci kot povprečno količino dela, ki ga mora narediti vsak delavec kakor določene industrije in po njih so določili tudi delo. V začetku maja so režimski predstavniki — sindikalni voditelji, upravniki državnih trgovin, voditelji udarnikov in prostovoljnih brigad — delali propagando za sprostiteljno zvišanje norme, ki naj bi ga bili zahtevali delavci sami, da bi pokazali svoj zanos.

Dne 12. junija so Horsta skupaj z drugimi delavci poklicali z dela, da bi jim predstavitelji osnutek pisma, ki ga morali podpisati. V njem je bilo napisano med drugim: »Po skrbnih razpravljanjih pristajamo, da se delovne norme splošno zvišajo za povprečno 10 odst. in to od 1. maja 1953 dalje.« Ko so delavci to slisali, so bili ogorčeni. Horst je vzklil: »Ne podpisimo! Protestirajmo pri ravateljstvu!«

Pol ure pozneje je prišlo 15 predstavnikov partije, sindikata in ravnateljstva. Po mesali so se med delavske skupine in začeli, kot je dejal Horst, »emitirati prazno slamo, ki jo premelevajo zdaj že 5 let — namreč, da moramo delati še bolj trdo, da bomo pozneje lahko bolj živeli. Delavci so čedalje glasneje in ostreje ugovarjali, tako da so omenjeni funkcionarji postali nervozni, ker so se bali, da se ne bi začeli zbirati tudi drugi ljudje. Zato so predlagali, naj bi nadaljevali razpravljanje v neki na pol dograjeni dvorani.

Tu se je debata še bolj zaostila. Delavci so sklenili, da bodo imeli prehodni dan ob 11. uri dopolne splošni sestanek. Drugo jutro zgodaj je prišlo več kot 20 funkcionarjev in vsak izmed njih je zbral okoli sebe nekaj delavcev, katerim je začel dajati meglene obljube. Ob 11. uri so ta razpravljanja še vedno trajala in delavci so pozabili na sklicani sestanek, čeprav je Horst stopal od skupine do skupine in jih opozarjal nanj. Ko so opoldne prekinili de-

bricht, voditelj enotne socialistične stranke, in Otto Grotewohl, predsednik vlade, sta na splošno in upravičeno veljala za najmočnejša vzhodnonemška oblastnika. Klicanje njiju dveh je pomenilo že skoraj upor, vendar pa je moralo preteči nekaj časa, da so se delavci tega zavedli.

Najprej sta se pojavila ob oknu oba ministra za gospodarske zadeve Rau in Selbmann in takoj spet izginila, ker se je kričanje množice povečalo. Namesto njiju je prišla podtajnica v zunanjem ministrstvu, gospodična Walser, ki se je predstavila kot glasnik vlade. Množica pa je ni dobro razumela in začela vzklikati, da noče poslušati Ulbrichtove tajnice, ampak njega samega. Nato je prišel na dvorišče Selbmann in stopil na neko mizo, da bi govoril delavcem. Sleherno nje-

govo besedo, so delavci sprejeli z opazkami, s katerimi so se norčevali iz njegovega zajetnega trebuha, njegovih rok in njegove zunanosti na splošno.

Kot naslednjega glasnika je vlada poslala profesorja Havemann in s tem pokazala globoko nerazumevanje psihologije množice. Havemann je začel razburjenim delavcem govoriti o gospodarskih temeljih in o protislovjih njihovega sedanjega zadržanja ter o odnosih težke industrije do potrošniške v dobi socialistične obnove.

Nato so delavci začeli odgovarjati vladi. Drug za drugim so stopili na mizo in spregovorili nekaj besed ter spontano in gnani od lastne logike postopno razširili svoje pritožbe od norm tudi na zadevo svobode kot celote. (Nadaljevanje sledi)

Z zaključne prireditve na šoli v Ul. Donadoni

Učence I. razreda so uprizorile prizorček »Perice«

Nastop pevskega zbora

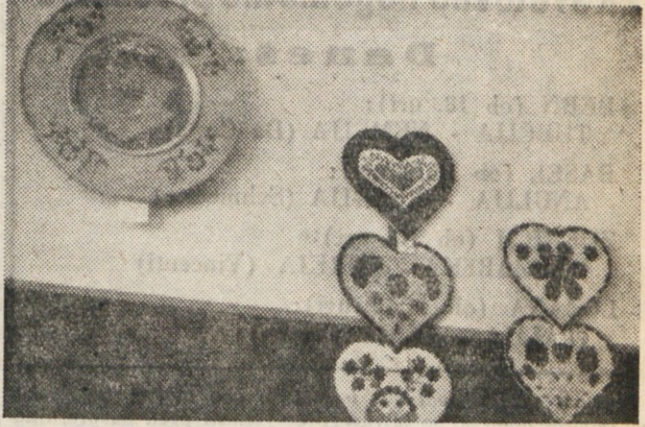
Učenci I. razreda izvajajo »Pozdrav mamic«

Učenci V. razreda recitirajo »Slovenec sem« ob spremljavi tamburaškega zbora

Skupina učencev II. in III. razreda, ki so igrali enodejansko »Vedež«

Narodna ornamentika — Delo Stojana Grmeka, učenca III. razreda osnovne šole pri Sv. Ivanu

Zmagala je ameriška industrija,

ki je v odločilnem letu 1944 proizvedla letno 96.000 letal

O vlogi letalstva v drugi svetovni vojni je bilo že mnogo napisanega, še več pa je ostalo nepoznanega in neza- beleženega. Vsak dan vojne je tudi s tega gledišča nudil vrsto novih motivov za pisarje. In zračna vojna je bila posebno bogata glede izred- no napetih in dramatičnih do- godkov. Poleg tega pa je vojna v zraku zanimiva tudi če jo gledamo s številčne pla- ti. Italijanski strokovni pisec Rodolfo Gentile je v svoji knjigi »Zgodovina letalskih o- peracij v drugi svetovni vojni« zbral dokumentacijo v šte- vilkah, ki zasluži, da se pri- njej ponudimo nekoliko.

V začetku druge svetovne vojne je imela Italija vsega 1.796 sposobnih letal. Od tega je bilo 800 bombnikov, 600 lovcev, ostalo pa so bila iz- vidniška letala. Poleg tega pa je imela Italija še 554 let- al, ki pa so bila ali zastara- na ali kakor koli okvarjena, da niso bila sposobna za res- nejše podvige.

Vojna je zahtevala stalno novih letal, kajti mnoga le- ta so se v borbi ali pa zaradi okvar zrušila in indus- trija je morala te izgube na- doknaditi. Industrija pa se ni mogla omejiti samo na kritje izgub, ampak je mo- rala čedalje bolj stopnjavati svojo proizvodnjo. To pravilo je veljalo za obe vojskujoči se strani in le zaradi večje proizvodnje zmoglosti so za- padni zavezniki zadobili pre- moreč v zraku.

Z Italijo pa ni bilo tako, kajti ob kapitulaciji ital. vojs- ke 1943, je imela Italija manj letal kot v začetku vojne, in sicer komaj 1.265 let- al, od katerih komaj 278 bombnikov. Od vseh teh letal pa je bilo sposobnih za bor- bo komaj 670. Iz tega je raz- vidno kako je šla Mussolini- jeva zračna sila, ki naj bi »zasenčila sonce«, naglo na- vzdol. Italijanska industrija namreč ni mogla s svojo pro- izvodnjo slediti izgubam. Svoj višek, je dosegla 1942, l. ko je izdelala mesečno 424 let- al. A tudi če bi italijanska industrija stalno proizvajala letala s tako bržino, kot je to storila leta 1941, bi to kri- lo komaj 45 odst. potrebe. Pri- tem pa je zanimivo nasle- dnje skoraj neverjetno dej- stvo. V prvi svetovni vojni, ko letalstvo še ni igralo tak- o odločilne vloge, je bila italijanska mesečna proizvo- dna letal večja, kakor v dru- gi svetovni vojni. Leta 1918 so izdelali v Italiji po 540 let- al na mesec. Res je, da so

bila tedanja letala mnogo bolj enostavna, in da je bila gradnja takih letal lažja. Vse- kakor pa je res, da ni ita- lijanska industrija po prvi svetovni vojni v tem pogledu na- predovala tako, kot je na- predovala letalska tehnika.

Kaj pa druge države? Kaj se letalstva niti niti druge države niso bile v za- četku druge svetovne vojne, povsem opremljene. Na naj- boljšem je bila prav gotov- no Nemčija. Nemci so vojno začeli in so jo dolgo in do- podrobno pripravljali. Zato so posvetili ustrezno pozor- nost vpravljanju letalstva. V tem so se tudi bistveno razlikova- li od Italije, ki se je sicer tu- di pripravljala na vojno, vendar pa zelo neresno.

Ko je bila Francija potegne- na v vojno, je imela 1519 bombnikov, 820 lovcev in 1.300 izvidniških letal. Če na prvi pogled se vidi, da so bili Francozi v letalstvu mnogo- močnejši od sicer zelo »mogo- čne« fašistične Italije. To pa samo na prvi pogled, kajti od vseh 3500 francoskih let- al, je bilo komaj 1400 letal sposobnih za vojne operaci- je, dočim so bila ostala le- ta le nekaki ostanki iz prejš- nje vojne ali pa iz prvih vo- jnovnih let.

Tudi Angliji niso bili dosti- ni. Imeli so okoli 3000 letal. Po številu so bili torej še slabši od Francozov, vendar pa je bila razlika v tem, da so imeli največ najso- bodnejši letal in v tem, da so proiz- vajali z veliko naglico no- ve tipe. In to dvojico je Velika Britanija takoj dvignila v po- gledu njene udarne zračne sile.

Nemci so v začetku vojne delali prave čudeže s svoj- im letalstvom. Oni so se ba- hato sprehajali po zraku s svojimi 2500 bombniki, 1500 lovci in nad 1000 izvidniškimi

letali. In vsa ta letala so bi- la najsoodnejša, dočim je bilo moštvo dobro izurjeno in borbeno. Nebo je bilo tako dobesedno njihovo, vendar pa ne povsem. Kajti nemško le- talstvo je kmalu moralo klo- niti pred britanskim in ame- riškim letalstvom.

Kar se tega tiče, je poseb- no ameriška industrija poka- zala svojo izredno zmogljivost. Leta 1939 je ameriška indus- trija izdelala 1100 letal. In če bi od začetka vojne ostalo stalno pri tem, bi bili Nem- ci še dolgo gospodarji neba. Toda z začetkom vojne so A- meričani posvetili letalstvu največjo pozornost in v ta- ko kratkem času so proizve- li, t. j. leta 1944 je ameriš- ka industrija dala nič manj kot 96.000 letal. Velikanski pritisk ameriške industrije, je prisilil Nemčijo, da se je iz- ofenzivno umaknila v obram- bo, toda defenziva v zraku je privedla tudi do splošne defenzive na suhem in na morju.

Američani in Angliji so v letih 1944 in 1945 imeli okoli 25.000 letal. Ta razvoj je bil zelo nagel in uspešen, kar je zlasti razvidno, če upošte- vamo, da so imeli leta 1942 komaj 10.000 letal.

Na Nemčijo so Angliji in Američani v času vojne od- vrgli 1.200.000 ton bomb, na Italijo pa 355.000 ton. Res je, da je Nemčija sorazmerno večja, vendar pa se že po sa- dem tem vidi, da je bila Ita- lija drugorazredno bojišče.

Prej smo govorili o nem- ških zračnih silah v začetku vojne, ki smo jih našli cca 3.000. Toda nemška industrija je delala z neverjetno naglico, saj je izigubila Nemčija v ča- su vojne nič manj kot 79.000 letal, od katerih 43.000 v zračnih bojih, 18.000 na le- talških in okoli 12.000 pri raznih incidentih. Če upošte- vamo te številke, vidimo, da je bila začetna nemška zrač- na sila, kljub temu da je bila tedaj najmočnejša, vendar- le skromna, hkrati pa da je nemška industrija proizvajala z neverjetno naglico.

Zapadni zavezniki zatrju- jejo, da so v času druge sve- tovine izgubili 40.000 let- al s skupno 158.000 letalci. Do zavezniškega izkrcanja v Italijo pa je italijanska vojs- ka izgubila 6483 letal, kar dokazuje, da je italijansko le- talstvo zastajalo za vsemi drugimi letalstvi.

Zavezniki so pri bombardir- ranju Nemčije skušali pogo- diti predvsem ključne objek- te vojaške industrije. Prvi njihovi cilji so bile tovarne krogišne ležajeve v Schwei- furtu. Leta 1943-44 pa so jim bili glavni cilji tovarne sin- tetičnega bencina. Proizvod- nja tega bencina je bila v ju- liju l. 1944 107.000 ton. Me- sec dni pozneje pa je znaša- la komaj 17.000 ton. Minister za oskrbovanje vojske Speed je pisal Hitlerju takole: »So- vražniku je uspelo povečati izgube naše proizvodnje ben- cina za 30 odst. Samo z naglo obnovo porušjenih objektov bomo lahko nadoknadili del teh usodnih izgub.« Največja tovarna sintetičnega bencina je bila v Leuni. To tovarno je ščitila stalna zavesa dima in močno protiletalsko top- ništvo. Toda zavezniško letal- stvo je je našlo, napadlo in zrušilo nanjo 19.000 ton bomb.

22. februarja leta 1945. je bombardiral Nemčijo nič manj kot 10.000 letal, ki so si razdelili svoje cilje na 200 že- lezniških objektov po vsej Nemčiji, tako so dobesedno paralizirali ves železniški promet.

Toda Nemčija je bila ven- darle zelo trdoživa. Napadi so jo sicer vsestransko sibile, nje- na industrija pa je trdovrat- no gradila vedno nove in no- ve avione in se lotila grad- nje tudi letal na reakcijski pogon. Po nemških podatkih je Nemčija zgradila proti kon- cu vojne nič manj kot 1.400 letal na reakcijski pogon, med katerimi so bila tudi le- ta z bržino nad 1000 km na uro. Vse to pa jim ni po- magalo, kajti v januarju leta 1945 je Nemčija imela komaj 2000 letal. Ob koncu vojne pa komaj nekaj sto. Že 1944, leta in še posebej v prvih mesecih 1945, leta so se za- vezniška letala dobesedno sprehajala po Nemčiji, saj je bilo tudi nekaj primerov, ko so se ameriška letala spusti- la na sovražnem ozemlju, da bi vzela letalce, ki so bili prisiljeni spustiti se iz gore- čih letal, in jih odpeljati do- mov.

HORMON, KI VPLIVA NA VELIKOST JAGOD

Znanstveniki Michiganskega držav- nega kolegija so dognali, da se lahko s škropljenjem z nekim hormonom za 30 odst. poveča velikost jagod. Hormon je vodna raztopina betanastrole, osetne ki- siline, rastline je treba z njo škropliti med 14. in 18. dnem po pojavu cvetja, ko so jagode še bele.

PRED PETIMI LETI SO ZAČELI GRADITI KEMIČNI INŠTITUT V LJUBLJANI

POT DO MODERNE ZNANSTVENE USTANOVE

Poleti 1945 je povabil prof. Samec tedanji predsednik akademije pokojni prof. dr. France Kidrič k sodelovanju. Pojasnil mu je, da je osvoboditev prinesla bistvene spremembe tudi v življenju te naše najvišje znanstvene ustanove, ki je bila — naj se izrazimo z njegovimi besedami — namenjena spravi v smislu raz- ločnega tipa akademij pred- vsem odlikavanih zaslužnih znanstvenikov in umetnikov... Akademija se je te- daj odločila, da bo postopoma ustvarjala znanstve- ne inštitute, in sicer kakor- bodo dovoljevale moči in sredstva, ki jih prva leta seveda še ni bilo dosti na razpolago. Dr. Samec je po- tem prijaznem povabilu ta- koj začel delati. Prvi labo- ratorij je imel v stavbi Na- rodne in univerzitetne knjiž- nice, v prostorih, ki so bili namenjeni za čisto druge potrebe. Počasi so se začeli zbirati okoli njega sodelav- ci. Problemi, ki so jih obravnavali, so bili v glav- nem nadaljevanje dr. Sam- cevega dela še izpred voj- ne: študij domačih premo- gov priročnik prido- bivanja domačega talur- škega koka, vprašanje ke- mije škroba, celuloze, sul- fitne lužnice, izkoriščanja

lesnih industrijskih odpad- kov in slame ter podobno. Nakazani problemi kažejo, da je dr. Samec ne samo v celoti razumel vlogo in- štitutov v novi stvarnosti, marveč je tudi takoj začel reševati, in to z vso vnemo, predvsem tiste probleme, za katere je vedel, da bodo bi- stveno pripomogli h gospo- darskemu napredku v do- movini. Na drugi strani pa ni zanemarljivo znanstvenega dela na področju, kjer uži- va svetovni sloves, to je študij koloidov s posebnim oziranjem na škrob. Na tem mestu omenimo, da je do- bil letos zadnje dni aprila še eno priznanje: Združenje za pospeševanje žitaric (Arbeitsgemeinschaft Getreide- forschung) v Delmundu v Zahodni Nemčiji mu je po- delilo kot prvemu znanstve- niku visoko odlikovanje, ki nosi ime po nemškem znanstveniku O. Saare, rojenem pred sto leti. Ob podelitvi tega visokega odlikovanja je direktor tega združenja g. J. Busch dejal, da je dr. Samec eden najboljši za- služnih mož na svetu gle- de proučevanja škrobne ke- mije.

Pozimi 1945-46 je dr. Sa- mec začel sodelovati za ta- kratnim ministrstvom za in- dustrijo in rudarstvom

FLRJ, kamor so ga povabi- li, da bi pomagal reševati razna vprašanja, v prvi vr- sti s področja proizvodnje koka iz domačih premo- gov. V ta namen je stopil v stik s svojim nekdanjim učencem in dolgoletnim delavcem ing. H. Popovič- em, ki je sedaj upravnik Inštituta za premog pri Srbski akademiji znanosti. Od tedaj jima je uspelo u- spešno rešiti vse probleme, ki so bili posebno po blo- kad informacijevskih in gim- zav življenjskega pomena za Jugoslavijo (uporaba do- mačih premogov v plinar- nah in podobno).

V začetku leta 1946 je dr. Samca povabil na raz- govor pokojni Boris Kidrič, takrat še predsednik sloven- ske vlade v Ljubljani. Go- voril mu je o stalni ljud- ske oblasti do znanosti, o tem, kaj ljudstvo pričaku- je od slednje, obenem pa tudi o načrtih vlade. Že v prvem razgovoru je dr. Samcu predlagal, naj pri- čne misliti na gradnjo veli- kega inštituta v Ljubljani, ki bi bil nekakšen dom kemikov Jugoslavije. Tu naj bi reševali osnovne probleme našega gospodar- stva s področja kemije,

vzajajali naj bi nov rod mla- dih strokovnjakov, razen te- ga pa bi semkaj vabili k sodelovanju tudi tuje stro- kovnjake.

Dr. Samca je širina te zamisli naravnost osupni- la, saj je bil vjen kot u- niverzitetni profesor in re- ktor univerze le na drobni- nice, za katere so se mo- rali slovenski znanstveniki krepko boriti v predpri- skih Jugoslaviji. Spomnil se je na »ekatakomba« v gim- naziji v Vegovi ulici, kjer je slovenska kemija živo- tarila v nemogočih razme- rah, ki jih je tako živo opi- sal s svojim satiričnim pe- resom pokojni Ivan Rob. Z naravnost mladostnim opti- mizmom, ki je značilen v vsem njegovem delu, je pri- stal na to zamisel, iz kate- re se je v kasnejših razgo- vorih, ko je bil pok. Bo- ris Kidrič že na novih po- ložajih v Beogradu, izkri- staliziral načrt, ki je danes že dobera uresničen v zgradbah Kemičnega in- stituta SAZU v Hajdrihovi uli- ci. Brez osebne podpore Bo- risa Kidriča, ki je ves čas do svoje smrti zasledoval razvoj in potek del ter da- jal smernice, bi v tako krat- kem času nikakor ne uspe- li zgraditi inštitut v takem obsegu, kakor je danes. So-

delavci Kemičnega inštituta z dr. Samcem vred se ga spominjajo z globoko hvaležnostjo in v počastitev njegovega spomina so ime- novali tudi svoj dom po njem, ki jih je ves čas bodril.

Leta 1948 je bilo najtež- je, vsaj za dr. Samca, ki je imel dela čez glavo. Go- spodarska blokada je ter-jala hitrejši tempo dela v laboratorijih. Množili so se sodelavci in začeli so s prvimi poizkusi proučeva- nja premogov v polindus- trijskem obsegu. Obenem je bilo treba pripraviti vse potrebno za gradnjo novih zgradb. To bi bilo še za- mlačnega človeka velik na- por, toda dr. Samec je bil kos nalogam in je neutrud- no delal v svojem novem domu: v stavbi akademije na Novem trgu. O vseh re- zavih v zvezi z gradnjo inštituta nima smisla po- drobno govoriti. Projektir- nje je prevzelo podjetje Slo- venija-projekt, gradbena de- la pa splošno stavbno po- podjetje »Tehnika«. Drobno in sitno delo se je neverjetno množilo. Tudi tokrat je po- magal Boris Kidrič, ki je ustanovil v Ljubljani za- stopstvo Zvezne uprave za pospeševanje proizvodnje z nalogo, nuditi vso pomoč

pri gradnji Kemičnega in- stituta. Predstavniki tega zastopstva so znatno razbremenili med drugim tudi dr. Samca in njegove sodelavce. Tako je dr. Samec lahko dal vrsto nasvetov tudi projektantu ing. arh. B. Svetini; imel je namreč dovolj izkušenj iz lastne prakse in obiskov tujih znanstvenih inštitutov. V sodelovanju sta zdelovali v laboratorijih, začeli so opravljati težko nalogo, saj takih ustanov še ni- smo gradili.

Maja leta 1952 so prvič prižgali peč za polindus- trijske poizkuse v zvezi s pro- izvodnjo koka. Od tedaj do danes še niso ugasi- li peči. Isto leto so že začu- tilih pomankanje prostorov. Kemiki, ki so se vselili v novo zgradbo, dograjeno le- ta 1952, bi potrebovali še obrat za polindus- trijske poizkuse v zvezi z izkorišča- njem lesnih odpadkov in slame. Zdeli so ga graditi, vendar je sprito pomnja- kova sredstva malo verjet- no, da bi ga letos izročili svojemu namenu. Doslej so bili doseženi že kar zado- voljni uspehi. Kemični in- stitut SAZU »Boris Kidrič« v Ljubljani šteje že 108 so- delavcev ter je pripravljen odločno pomagati jugoslov- gospodarstvu tudi vnaprej.

Gornja slika nam kaže kito, ki je začel v Sredozemlju in po osmih dneh bolehnega mu- kanja pojeval na pešeni obali pri Paestamu (Italija). Vseh osem dni ga je njegova sopot- nica samica čakala in mu na mukanje odgovarjala. Po njegovi smrti je izginila. — Kit meri 14 m in ima 5 m obsega, iz njega so dobili 30.000 l olja. Tehtal je 100 kvintalov. Balzamiran počiva v Luna Parku v Rimu.

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Javno vreme z delnimi pooblastitvami in možnostjo krajevnih padavin. — Večrajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 25,3 stopinje; najnižja pa 20,3 stopinje.

ŠPORTNI DNEVNIK

ŠTIRI ZMAGE FAVORITOV PRVI DAN SVETOVNEGA PRVENSTVA

Francija-Jugoslavija 0:1 (0:1)

Zmaga Jugoslavije bi lahko bila izdatnejša, če ne bi na pad bolehal na stari bolezn: neodločnost pred golom

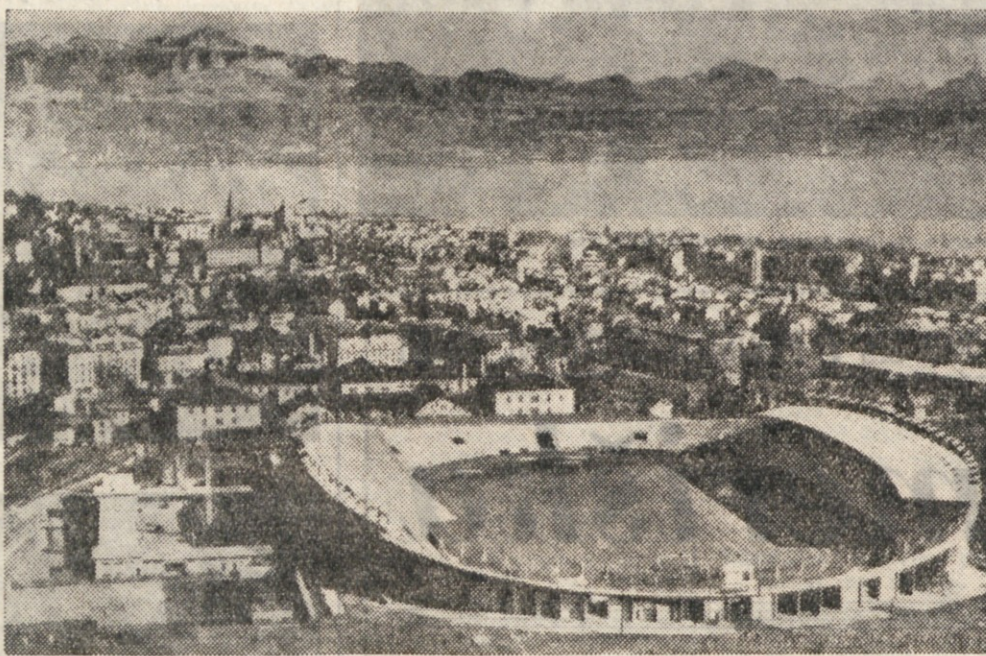
Prvi dan tekem za svetovno nogometno prvenstvo je za nami. Danes dobimo tehnično napredno prihajajočo pravega časopisnega vestnika, ki kar pozno. Skoraj vsi, ki so jim športni dogodki sploh mar, so bili o rezultatih poučeni sproti, ko so sledili dogajanjem na igriščih ob radijskih aparatih. Vendar smo pa danes ne le po besedah radijskega kronista, temveč tudi po televiziji.

Včeraj se je po Trstu gnetlo ljudi okrog vseh prodajal radijskih in televizijskih aparatov, kjer so trgovci vključili televizijske aparate ter tako omogočili ljudem, da so gledali tekme, ki se je odigravala daleč v Švici. Na sporedu je bil prenos tekme med Jugoslavijo in Francijo v Lozani v Švici. Nekateri podjetniki lastniki javnih lokalov so si že tudi omislili televizijski aparat, ki sedaj vsekakor služi kot odlična vaba.

Pri Michelu na Opčinah pa je kar velik napis ljudi vabil v lokal, kjer si lahko ob časi piva prisostvoval tekmi.

Tudi pri So. Jakobu nismo brez televizije in tako smo seveda tudi mi spriostvovali vse tekme Jugoslavija-Francija.

Jugoslavija je zmaga. Zmaga je s tistim minimalnim rezultatom, ki je menda postal že kar tradicionalen za tekme Jugoslavije za svetovno prvenstvo. Vse štiri izločilne tekme so se končale z 1:0 in sedaj Jugoslavija se nadaljuje s takim rezultatom. Seveda, nam bi bilo kljub temu prav, če bi se lahko reklo, da bo z rezultati 2:0 prišla Jugoslavija vse do finala. Vendar je današnja tekma pokazala, da je za nadaljevanje tekme težko upati na kaj takega. Videli smo zlasti

Stadion v Lozani, kjer je bila tekma med Jugoslavijo in Francijo. Prav tu bosta danes nastopili Svica in Italija.

sednik švicarske nogometne federacije Thomen (ta dva sta tudi govorila) in drugi. Pri izbiri igrišča je zreb naklonjen Francozom, kar pa nima praktične vrednosti, ker ni vetra in ne sonca. Jugoslovani prično takoj napadati in v 14. so njihova prizadevanja kronana z uspehom. Milutinović je z desne strani prejel žogo od Mitliča ter z razdalje 10 m streljal pri tleh v kot na levi strani vratarja. Francoski nato nekoliko ožive, vendar se njihove akcije kmalu razbijajo.

V drugem polčasu se igra pretežno na francoski polovici in Jugoslovani drže igro v svojih rokah. Francozom se le tu in tam posreči ubežati na jugoslovansko polovico, toda vse ostane brez posledic. Igra ni bila na posebni vi-

Škoti - trd oreh

ZUERICH, 16. — V prvem polčasu, ko je na igrišču večinoma prevladovala Škotska, so dosegli gol Avstriji. Bil je to edini gol, s katerim so Avstriji kljub svoji precej nerazviti igri dosegli prvi dve dragoceni točki. Tako so bili Škoti v napadu, ki je Oewirk poslal žogo Frobitu, ki jo je dal naprej levemu krilu Alfredu Koernerju. Ta zdrija z žogo vzdolž črte, toda nenadoma jo zopet pada levi zvezi Frobitu, ki izvabi vratarja iz gola in nato strelja močno po desni strani mreže v gol.

V drugem polčasu bi Avstriji skoraj dosegli gol že v 6. in odletel izvedejo nekaj močnih napadov, vendar je škotska obramba ves čas na mestu.

V ostalem delu tekme si sledi napadi in protinapadi, a rezultat ostane nespremenjen. Igra postaja ostra, zlasti obrambi nista nežni. Škot McKenzie je tudi uspel poslati žogo v avstrijski gol, toda to je bilo, ko je sodnik trenutno prejel zažvižgal zaradi škotskega prekrška.

Urugvajcem ne škodi mraz

BERN, 16. — Urugvajci so prav storili, da so prišli v Švico že mnogo pred pričetkom svetovnega prvenstva, da so se tako privadili podnebnju in nižji temperaturi. Tako jih današnje slabo vreme z dežjem in mrazom ni moglo več presenetiti. Pred tekmo so bili Čehi zadovoljni, ker so se nadejali, da jim bo tako vreme v korist. Toda med tekmo se hitro opazi, da mraz, dež in blato Urugvajcem ne moti.

Mogoče bi se tekma kako drugače končala, če ne bi desno češko krilo Hlavacek, ki se je znašel pred praznimi vrati, poslal žogo v oblake. Sicer so se Urugvajci kmalu krevali, kar je Ambrosio prav tako pred praznim golom streljal mimo. Oba sta hotela doseči gol z močnimi streli, a zadoستoval bi, da bi žogo le narahlo brcnila.

Tekma je dokaj uravnotežena, tudi v drugem polčasu. Vendar pa Čehi precej napadajo, toda urugvajska obramba je zelo solidna. V 21. pa Urugvajci presenetijo s prvim golom. Desni krilec Andrade vzame žogo nasprotniku in jo poda krilu pred seboj. Abadjeju, ki jo zelo lepo pošlje na sredo. Tam je srednji napadalec Miguez, ki z glavo zaklene žogo v gol. Po tem голу postanejo Čehi nervozni in si večkrat pomagajo v obrambi s prekrški, dokler sodnik ne prisodi kazenskega strela, ki ga Schiaffino pretvori v gol. Še šest minut do konca prizadevanja z obeh strani ne rode uspeha.

Zagrebski Dinamo pojde v Ameriko

Zagrebski «Dinamo» bi moral te dni odpotovati na turneje v Švico. Organizator te turneje «Grasshoppers» pa je obvestil zagrebske «elave», da je FIFA prepovedala med svetovnim prvenstvom vsakršne druge nogometne tekme v Švici.

«Dinamo» bo zato konec meseca odpotoval na turnejo po

deželah Srednje Amerike. Dinamovci bodo nastopili v Mehiki, Guatemali, Costarici in San Salvadorju. Odigrali bodo 10 tekem.

HONOLULU, 16. — V dvo-boju, ki ni veljal za osvojitve naslova prvaka, je svetovni prvak srednje kategorije Carl Olson premagal s tehničnim k.o. v osmi rundi Jesseja Turnerja.

LONDON, 16. — Nemeč Hol-laus je na NSU zmagal na dirki na otoku Man v kategoriji motorjev 125 cm. Italijan Ub-biali je na drugem mestu.

LONDON, 16. — Mednarod-na lakoatletska zveza je priz-nala svetovni rekord Ben-ni-ster v teku na 1 miljo 3.594.

VEDNO VEČ DOKAZOV ZA FAITOV SAMOMOR

IGRALSKA STRAST NAJ BI FAITOVO DRUŽINO dovedla v brezupen gospodarski položaj?

že lansko jesen je skušal pri Sesijsanu napraviti samomor - Iz Avstrije je pisal, da si bo vzel življenje - Zapustil je ženo in tri otroke

Pred dnevi je bila avstrijska policija na področju Pochlarn v Spodnji Avstriji obveščena, da so kmetje našli truplo neznanca, pri katerem je bil potni list, naslovljen na 31-letnega Renata Faita iz Gorice. Med tem časom pa sta že bili na delu italijanska in dunajska policija, ki sta bili ob staršev Faita, bivajočih v Trstu, in njegove žene 30-letne Fait obveščeni o nenadnem izginotju mladega moža, ki je pred 15 dnevi poslal ženi v Gorico pismo, s katerim je napovedal, da si bo vzel življenje, ker nima več moči za nadaljnjo borbo, in je v pismu obenem priložil tudi listek za dvig svojih osebnih stvari, katere je spravil pri nekem podjetju na Dunaju.

Nesrečni Renato Fait je bil v Gorici še pred nedavnim znan kot zelo dober kinooper-ater treh otrok, od katerih ima deklica 9 let, sinova pa 5 odnosno 3 leta.

Po materi je bil Fait avstrijskega rodu in se je zato kmalu odločil za prevajalstvo pri raznih večjih trgovskih podjetjih v Italiji, ki stalno prekrpujejo z Avstrijo in Nemčijo. Kakor se zdi, pa je Fait začel po nekem slučajnem obisku igralnice v Feldenu večkrat obiskovati podobne lokale tudi v Italiji in je postal strasten igralec. To je povzročilo nesrečo v družini mladih zakoncev ter si je Fait zaradi previsokih dolgov, katere je zakrivil z igranjem, hotel že lansko jesen vzeti življenje v bližini Sesijsana, pa so ga neznane osebe pravčasno rešile. Vse kaže, da se mladi mož le ni mogel otresti igralske strasti in ji je popolnoma podlegel. Prišel je tako daleč, da je postal nemočen in je edini izhod videl samo še v samomoru.

Iz vsega tega, posebno pa še iz zadnjega ženi poslano-

ga pisma, prebivalci Gorice in posebno Ločnica, kjer je nastanjena njegova družina, upravičeno sklepajo, da je mladi Renato Fait prostovoljno šel v smrt in tako prizadel neizmerno žalost ženi, trem otrokom in staršem, ki so ga vse dni po prejemu stranskega in vendar resničnega pisma zamaš iskali.

Duet:

«Giornale di Trieste» - «l'Unità», «Giornale di Trieste» in torkova «Unità» v duetu napadajo slovensko prebivalstvo in skušata braniti banditizem gorilke klerofašistične reakcionarne kliše ter nje-gove bombe napade na se-deže političnih organizacij, na trgovine, šole in na zasebna poslopja z odkritim namigo-vanjem, češ da so atentatorji iz vrst Slovencev. Kominformistična Unità je zavzela popolnoma isto stališče, kot ga je zavzel klerofašistični Gio-rnale di Trieste; oba si aten-tat razlagata kot posledico Beltramovega govora, v ka-terem je mimogrede omenil

DIPLOMIAN GEOMETER

uraduje v Ul. Mazzini 30-III. (pisarna dr. Mikuletiča, tel. 29853)

Merjenja, razdelitve, načrti in vsa potrebna zemljiškoknjižna dela. Sprejema stranke od 16. do 18.30 ure.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

USPELA STAVKA DELAVCEV CRDA V TRŽIČU

Sporazum med Confindustrijo in „svobodnimi“ sindikati krši člen 39 ustave o sklepanju podobnih sporazumov

Špekulativne primerjave «svobodnih» sindikatov med poviški sedanega sporazuma in poviški sporazumov iz let 1950 in 1952

Včeraj je bila v skladu s sklepom Delavske zbornice in tržiških Enotnih sindikalnih stavka v tržiških ladjedelnicah. Delavci so se povabili na stavko odzvali, ker se zave-dajo, da je sporazum med predstavniki delodajalcev in tremi sindikalnimi organiza-cijami o meznih poviških smisel in ni v skladu z gmo-tnimi potrebami delavskih dru-žin.

«Svobodni» sindikati skušajo izpodbiti pomembnost stavk in navajajo, da so delodajalci s tem sporazumom pristali na letno izplačilo okoli 80 mil-jard lir in korist delavcev, kar naj bi predstavljalo največji povojni uspeh delavcev glede zahtev o meznih poviških. Po njihovem zatrjevanju naj bi s sporazumom od leta 1950 in 1952 delavci prejeli na leto za 50 odtisov 40 milijard po-voikov. Takrat je Delavska zbornica bila zadovoljna s sporazumom, sedaj pa, ko je bil dosežen tako dober spo-razum, pa se z njim ne strinja.

CISL, UIL in CISNAL pri-tem pozabljajo, da so se živ-ljenjski stroški zelo dvignili in da so pri sedanjih plačah poviški za 18,80 lir dnevno resnično smešni. Poleg tega ima Delavska zbornica popo-lnoma prav, da nasprotuje spo-razumu, ki je bil sklenjen brez njene prisotnosti. Člen 39 italijanske ustave točno določa, da morajo biti po-dobni sporazumi sklenjeni z delavskimi stanovskimi orga-nizacijami, ki predstavljajo večino delavcev. Sporazum treh sindikalnih organizacij s Confindustrijo krši ta člen ustave, ker so sklenili spo-razum brez prisotnosti pred-stavnika CGIL in obenem tu-di proti interesom vseh de-

lavcev, tudi proti interesom delavcev, vpisanih v zgoraj omenjene tri sindikalne or-ganizacije, ki so zahtevali in tudi pričakovali večje povi-ške kot jih določa sporazum.

Med dveurno stavko je bilo zborovanje, na katerem je bila poudarjena potreba eno-tne in odločne borbe vseh de-lavcev proti sporazumu in proti izdajalskemu početju de-lodajalskih sindikalnih orga-nizacij.

Konzul FLRJ

pri videnskem in goriskem prefektu

V torek 15. t. m. je bil pri goriskem prefektu na vjud-nostnem obisku generalni konzul FLRJ v Milanu dr. Lazo Udovički; razgovor je bil zelo pri-srčen.

Včeraj dopoldne pa je ge-neralni konzul obiskal tudi vi-demskega prefekta, s katerim se je zadržal v daljšem razgo-

voru, zatem pa se je s sopogo odzval vabilu prefekta na ko-silo.

Prebivalstvo Goriske zbira darove za poplavljenec na Štajerskem

Gorški Slovenci so se ve-likodušno odzvali vabilu SFS v Italiji za pomoč bratom v Sloveniji, v Celju in okolici, katere je tako hudo prizade-la elementarna neugoda. Do-tim po vaseh zbirajo prispev-ke vaški odbori SFS, so v Gorici doslej oddali svoj pri-spevek na sedežu ZSPD: N. N. 600 lir, M. Vidrih 300, M. Debenjak 300, I. Pelicon 500, D. Suligaj 850, N. N. 500, S. Faganel 1.000, J. Vogrič 1.000, K. Kumar 500, podjetje N. N. 500.

Skupno je doslej zbranih 30.850 lir. Nabiralna akcija se nadaljuje. Prispevke v Gorici oddajate na sedež ZSPD, Ul. Ascoli 1/L.

DEŽEVJE ZELO ŠKODOVALO ČEŠNJAM

ŠPEKULACIJE PREKUPČEVALCEV in trgovcev z briškimi češnjami

V Števerjanu naj se določi skupni tržni kraj, ka-mor bodo sadjarji prinašali prodajati svoje blago

Letos je izredno slabo vre-mo za češnje, ki so eden naj-važnejših prodajnih pridelkov slovenskega kmeta na Pri-morskem, posebno pa v oko-lici Gorice in v Brdih. V go-riskem okraju onkraj meje so zaradi deževja zabeležili nad 30 milijonov dinarjev škode, kajti izvozniki češenj

zahtevajo lepo in neobtoče-no blago, ki ga kupuje Dunaj, London in razna mesta v Švi-ci. Zaradi deževja in večkrat-nih neviht je bilo izredno ma-lo češenj dobrih za izvoz.

Isti primer je tudi tostran meje. Prve češnje so bile brez okusa, sedanje pa so boljše, debelejšje in slajše, vendar je zopet malo tistih, ki so ne-zaropane in primerne za iz-voz na tržaško tržišče. Zato-rej je tudi povpraševanje po kakovostnem blagu zelo ve-liko in so cene na trgu na debe-lo zelo visoke.

V torek in včeraj so za do-bre češnje ponujali trgovci in prekupčevalci 120 do 140 lir za kg ter so se za dobro blago kar pulili. V Brdih pa so bile cene precej nižje in ni-so dobili kmetje niti 80-100 lir za kg dobrih češenj. Raz-umljiv je odpor, ki ga za-torej čutijo naši kmetje do prekupčevalcev, ki zloričajo neobveščeno našega kmeta o tržnih cenah v svojo ko-rist in zaslužijo po 100 lir in več pri kg. Zatorej bi bilo nujno, da se v Števerjanu v prihodnjem letu ustvari skup-no tržno mesto, na katero bo-do vsi sadjarji prinesli svoje blago in z enotno ceno na-stopili proti prekupčevalcem

KINO

CORSO. 14.30: «Čez Saharo», barvni film. VERDI. 15: «Preganjanci», G. Douglas. CENTRALE. 15: «Gospa s ka-melijami», barvni film, M. Presle in G. Cervi. VITTORIA. 15: «Tekmica moje žene», barvni film, D. Sheridan. MODERNO. 15: «Črna strela».

Dobro boste postreženi v GOSTILNI

«ALLA NUOVA TRIESTE» (pri MAKSU) Ulica Crispi štev. 33.

R. GORETTI PNEUMATICI

Zaloga in prodaja zračnic «Pirelli» in «Michelin», novih in rabljenih. — Bencin, mazila in pribor dobite v Ul. Fabio Severo 3, TRST, tel. 369-95

Buffet «Pri Jožkotu»

FIGOVEC TRST — ULICA CARLO GHEGA STEV. 3. Točijo se pristna briška, istrska in vipavska vina.

RADIO

Opozorjamo vas na sledeče oddaje: Jug. cona Trsta: 17.30: Narodne pesmi naših krajev. Trst II: 18.35: Koncert zhora Igo Gruđen iz Nabrežine. Trst I: 16.00: P. Mascagni: «Cavalleria rusticana». Slovenija: 20.15: «Cetrkov večer», slovenskih pesmi in plesov.

Kino na Opčinah

predvaja danes 17. in jutri 18. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

„Kraljica brezupnežev“

Igralci: JANE RUSSEL-GEORGE BRENT

MOTO GUZZI

Ekonomična, veleturistična športna motorna kolesa, mo-torni tricikli 15 stofov nosilnosti. Nadomestni deli. Bati MONDIALPISTON za vse motorje. Uplinjaci Dellorlo, Verige Ellos. — Mehanična delavnica. Rektifikiranje ci-lindrov, osi, gredi, motornih glav, ventilov itd. za avto-mobilске in Diesel motorje in motorna kolesa.

Izključni predstavnik za TRST, Ul. Fabio Severo 18 tel. 38 903 - Na velesejmu paviljon D, stand 313

AVTOMOBILISTI! MOTOCIKLISTI!

lloyd continentale

vas zavaruje za škodo zaradi nesreč in proti civilni od-govornosti. — Pomožno zastopstvo za Nabrežino: ZIDARIČ STANISLAV-PREČNIK

Prodaja ur in pribora na debelo 1st - Ul. Battisti, 14 - Tel. 36231

ZASTOPSTVO UR: «Longer» «Aureole» «Elida» «Meris» «Lanco» «Lemania» «Kalos» «Dichi» «Xaros»

MODERNO. 15: «Črna strela».

ZAHTEVAJTE

Radenska

ZDRAVILNI VRELEC

SRCE-PETRA LEDVICE ŽENSKA MOTNJE IZČRPANOST

OSVEŽUJOČA ZDRAVILNA

ZASTOPNIK IN GLAVNA ZALOGA ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI TRST - Ul. Valdirivo 3, tel. 35-034